

Recenzie la monografia:**Sergiu Suvac. Război și pace în manualele școlare de istorie din Republica Moldova și România, ciclul gimnazial. (Târgoviște: Editura Cetatea de Scaun, 2022. 417 p.)**

Modalitatea de abordare și predare a istoriei în aceste două state, Republica Moldova și România este diferită, iar acest lucru o relatează de la sine și nivelul de instruire al elevilor din ambele țări. Faptul că România este parte a familiei europene, iar Republica Moldova tinde spre aceasta, ne-a făcut sensibili și curioși să cercetăm lucrarea de față în vederea stabilirii unor similitudini și diferențe ale diversilor indicatori educaționali istorici. Căutarea unui echilibru de război și pace în manualele școlare de istorie este un deziderat nu doar al autorului ci și a comunității internaționale în ansamblu, în vederea existenței unui război lângă granița noastră. Tematica dată însă este abordată de către istoricul Sergiu Suvac în calitate de profesor de istorie și cercetător științific care în lucrarea de față a reușit să cerceteze numeroase aspecte pluridimensionale ale educației istorice.

Modelul conceptual al monografiei este conectat la structură care cuprinde: lista abrevierilor (p. 7-8), lista tabelelor (p. 9-10), lista figurilor (p. 11-16), lista anexelor (p. 17-18), introducere (p. 19-48), 3 capitole (p. 49-310), concluzii (p. 311-328), recomandări (p. 329-332), bibliografie (p. 333-358), anexe (p. 359-417).

În partea introductivă autorul abordează contextul istoric al evenimentelor ce cuprind cele două state începând cu ultimele decenii ale secolului al XX-lea până în zilele noastre. Se prezintă pe larg actualitatea și importanța temei, elementul de nou-

tate și scopul bine definitivat al lucrării. Formularea obiectivelor cercetării previn modul de abordare a tematicii lucrării și pun în primplan direcțiile de cercetare. Fiind conștient de potențialul tematic autorul oferă un set de avantaje dar și riscuri ale cercetării ceea ce face și mai obiectivă interpretarea tematicii lucrării. Se observă un sistem constructiv etapizat al stadiului cercetării bazat pe principiul cronologiei, dar și a conceptelor de timp și spațiu, astfel termenii de război și pace sunt interpretați multidimensional. Monografia ne propune elementele cele mai remarcabile care au adus educația istorică în contextul existent. Sunt puse accente pe mișcările de democratizare a societăților din fosta URSS și tendința oamenilor care militau pentru libertate, independență, drepturi și naționalism. După obținerea independenței Republicii Moldova și, respectiv, a României în aceste state se lansează un set de reforme de tranziție spre democrație iar autorul scoate în evidență detaliile acestui proces de reformare a sistemului educațional. Manualele fiind mijloace indispensabile în procesul educațional, autorul reușește să pună o serie de întrebări vis-a-vis de conceptele război și pace, interpretarea și caracterizarea acestor ciorne în manualele de istorie de ciclu gimnazial. Cercetarea multilaterală a acestor aspecte este extem de utilă în contextul promovării „educației pentru o pace sustenabilă”, atât de necesare pentru societățile noastre. Deci, lucrarea în cauză este una foarte actuală deoarece prezintă starea reală a curriculei și manualelor de istorie din Republica Moldova și România. Dezbaterea și cercetarea acestei teme rămâne actuală prin prisma comparativă și complementară între educația istorică, programele școlare, manualele de istorie din Republica Moldova și România – două state cu o istorie comună, o limbă și cultură identică, dar cu două sisteme de învățământ diferite (p. 19-48).

Primul capitol: Curriculumul la istorie: similitudini și diferențe. Aici sunt prezentate similitudinile și diferențele dintre programele școlare la istorie, se prezintă o scurtă evoluție a disciplinei istorice în ultimii 30 de ani, în ambele state și desigur, se analizează actele curriculare în vederea stabilirii conținuturilor de război și pace în programele școlare. Autorul prezintă cele mai evidente elemente de reformă a educației istorice care au stat la baza

conceptualizării istoriei ca disciplină de predare în școli. Acesta desfășoară o cercetare cu similitudini și diferențe de curriculum la istorie începând cu clasele a IV-a, ca un început de predare a istoriei, urmând curriculumul gimnazial cu toate edițiile și schimbările apărute dealungul timpului (p. 49-136).

Capitolul II: Elaborarea, producerea și difuzarea manualelor de istorie, este un subiect inedit pentru cercetarea istorică fiindcă autorul reușește să definească însăși manualul de istorie ca element didactic. Interpretarea acestuia oferă un punct de vedere important pentru stabilirea rolului manualului de istorie în Republica Moldova cât și în România. Aici sunt și aspecte comparative ale manualelor din alte state europene și nu numai. Pentru prima dată se cercetează divers aspectul elaborării, producerii și difuzării manualelor de istorie în aceste două state. Când spunem divers ne referim la aplicarea diverselor metode de cercetare precum interviurile cu persoane responsabile de domeniul manualelor în Republica Moldova și România, directori de edituri, autori de manuale, profesori, chestionarea elevilor etc. Constatăm prezența unor acte și documente editoriale din arhivele ministerelor educației din ambele țări și analiza acestora la nivel calitativ și cantitativ. Plauzibil este și faptul că autorul prezintă aici toate manualele de istorie pentru ciclul gimnazial editate cronologic ceea ce permite a fi și un indice bibliografic al manualelor de istorie. La finalul acestui capitol putem înțelege clar traseul unui manual de istorie de la proiectul acestuia și până ajunge pe masa elevilor de gimnaziu (p. 137-200).

Al treilea capitol: Război și pace în manualele de istorie. Reprezintă elementul – cheie al lucrării. Aici găsim analiza conceptelor de război și pace în fiecare manual editat în Republica Moldova (cu excepția Transnistriei) și România. Autorul pune sub lupa cercetării diverse aspecte din manuale; textul, hărțile, imaginile, desenele, schemele, documentele, exercițiile și sarcinile fiecare cu componenta și caracteristica acesteia. În lucrare descoperim imaginile tuturor manualelor de istorie de ciclu gimnazial din ambele state și numeroase secvențe foto din acestea, care pun în analiză războiul s-au pacea. Nemijlocit, un factor esențial în procesul educațional istoric este însăși profesorul de istorie. Puține studii reflectă rolul acestuia iar autorul monografiei date oferă într-un subiect la acest capitol menirea, rolul și locul profesorului de istorie în contextul educațional. Acest aspect îl prezintă pe cadru didactic ca un formator de opinii, idealuri și caracter iar autorul reliefează modelul unui bun profesor de istorie. Se des-

chide aici și o altă direcție de cercetare și anume cea a valorilor culturale, naționale, europene și universale în manualele de istorie. Acest subiect tinde spre o armonizare de succes a valorilor care trebuie să fie educate prin prisma manualelor de istorie (p. 201-310).

Concluziile oferite de autor susțin întreaga operă cercetată și conturează din nou aspectele forte și cele slabe ale programelor școlare la istorie, a manualelor de istorie, a actelor normative, etc. Ele oferă un sistem de asemănări și deosebiri dintre aceste programe și manuale s-au chiar dintre modul de interpretare a conceptelor de război și pace (p. 311-328). Lucrarea dată este una dintre puținile care oferă un set de recomandări instituțiilor de stat precum Ministerul Educației și Cercetării din Republica Moldova s-au Ministerul Educației din România, autorilor de manuale, care puse în discuție ar genera un mecanism corect de elaborare a subiectelor, sarcinilor, ilustrațiilor în manualele de istorie în vederea promovării valorilor de pace și toleranță (p. 329-332).

Bibliografia este prezentată în câteva secțiuni și anume acte normative, legi și hotărâri de guvern din Republica Moldova și ulterior din România, acte normative internaționale și europene, literatură didactică și științifică, manuale de istorie din ambele state și surse web (p. 333-358). În final autorul oferă o serie de 8 anexe care au fost analizate în text, dar prezintă o sursă de interes necercetată până acum, punând valoare pe conținutul original al acestora (p. 359-417).

În concluzie afirmăm că monografia: Război și pace în manualele școlare de istorie din Republica Moldova și România (ciclul gimnazial) este bine cercetată, argumentată și documentată punând în valoare o tematică actuală și inedită pentru domeniul istoric actual. Aceasta reprezintă o noutate științifică și o contribuție importantă în domeniul analizei manualelor. Prin cercetare, Sergiu Suvac a demonstrat că posedă din plin capacitățile necesare cercetării științifice în domeniul istoriei, scopul și sarcinile formulate la începutul lucrării sale, au fost realizate cu succes, textul monografiei prezentând o contribuție importantă la cunoașterea istoriei și predării ei în școli.

Ina ISAC